

РЕШЕНИЕ

№ 3299

гр. София, 24.02.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 174 СЪСТАВ, в публично заседание на четиринадесети ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: РАДМИЛА ИВ. МИРАЗЧИЙСКА

при участието на секретаря АЛБЕНА Н. КИТАНОВА
като разгледа докладваното от РАДМИЛА ИВ. МИРАЗЧИЙСКА
Гражданско дело № 20221110169211 по описа за 2022 година

Производството по делото е образувано по предявен от ***** срещу М. К. М., ЕГН ***** установителен иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 143 ЗЗД за признаване за установено, че ответницата дължи на ищцовото дружество сумата в размер на 1086,79 лв., представляваща главница по договор за потребителски кредит № 2195451, ведно със законната лихва от 01.06.2022г. до изплащане на вземането, 78,17 лв., представляваща мораторна лихва за периода от 27.11.2020 г. до 01.06.2022 г.

Ищцовото дружество основава претенцията си с твърденията, че между ответницата и ***** е сключен договор за потребителски кредит № 2195451, съгласно който на ответника е отпуснат заем, който е бил усвоен. Обосновава се, че между ответницата и ***** е сключен договор за поръчителство на 24.02.20220 г., по силата на който ***** се е задължил да отговаря по договора за кредит като солидарен длъжник. На 17.08.2021 г. се сочи, че е направено искане от заемотателя до поръчителя всички просрочени от ответницата задължения по договора за кредит, които са били заплатени от ***** , за което ответницата се твърди, че е уведомена. Релевират се доводи, че с договор за цесия вземането е прехвърлено от поръчителя на ищеца на 23.08.2021 г.

Ответникът в законоустановения срок за отговор оспорва иска като неоснователен.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от

фактическа страна:

По делото не се спори и се установява и от представените писмени доказателства, че между ***** в качеството на кредитодател и ответника в качеството на кредитополучател е сключен договор за потребителски кредит № 2195451 от 24.02.2020 г., по силата на който ***** е предоставило на ответника потребителски кредит в размер на 1600 лв. за срок от 18 месеца, при лихвен процент от 40%. Видно от Приложение № 1 към договора е посочено, че ГПР по кредита възлизал на 48,21 %.

Видно от чл. 4, ал. 1 от договора, в случай, че кредитополучателят е посочил в заявлението, с което кандидатства за получаване на кредит, че ще предостави обезпечение на кредита, по договора са налице две възможности: да представи в 10-дневен срок банкова гаранция в полза на ***** или да сключи договор за поръчителство с одобрено от кредитора юридическо лице - поръчител. Срокът за одобрение на заявлението в тези случаи е 24 часа от предоставяне на обезпечението, каквото следва да бъде осигурено в срок до 48 часа от подаване на заявлението. В случай, че е заявил гарантиране на кредита по този начин, но не изпълни едно от горните условия, договорът не поражда действие между страните (чл. 4, ал. 2).

Съгласно чл. 4, ал. 3 от договора, в случай, че кредитополучателят е заявил кредит без обезпечение, срокът за одобрение на заявлението е 14 дни от подаването му. Ако в същия срок липсва одобряване на заявлението, договорът не поражда действие.

Видно от инкорпорирания в Приложение № 1 погасителен план, в последния е предвидено връщане на кредита на 18 месечни вноски по 119, 64 лв., всяка от които включваща главница и лихва.

Не се спори, а се установява и от представените по делото договор за предоставяне на поръчителство от 24.02.2020 г., ведно с Приложение № 1 към него, че между ответницата и „*****“ ЕООД е бил сключен договор за предоставяне на поръчителство, по силата на който поръчителят се задължил да сключи договор за поръчителство с *****, въз основа на който да отговаря пред последното солидарно с потребителя за изпълнението на всички задължения на потребителя, възникнали съгласно договора за потребителски кредит, както и за всички последици от

неизпълнението на задълженията на потребителя по договора за потребителски кредит, срещу възнаграждение в размер и при условия съгласно Приложение № 1, а именно - 118,12 лв. месечно за периода на действие на договора за кредит, което възнаграждение е дължимо на датата на падежа на съответното плащане по кредита съгласно погасителния план по т. I. 4.

Представен е и договор за поръчителство от 24.02.2020 г., сключен между ***** и „*****” ЕООД, по силата на който поръчителят „*****” ЕООД се задължил да отговаря пред ***** солидарно с потребителя за изпълнението на всички задължения на потребителя, възникнали съгласно договора за потребителски кредит, както и за всички последици от неизпълнението на задълженията на потребителя по договора за потребителски кредит (чл. 1 от договора).

От представените по делото писмени доказателства се установява, че между *****, „*****” ЕООД и ***** е бил сключен на 23.08.2021 г. договор за продажба и прехвърляне на вземания (цесия). Видно е от клаузите на договора, че по отношение на индивидуализацията на прехвърлените вземания договорът съдържа изрично препращане към Приложение № 1, съставляващо негова неразделна част, извадка от което е представено по делото, като в същото фигурират вземанията по процесните договори за потребителски кредит и предоставяне на поръчителство от 24.02.2020г., сключени с ответницата.

От заключението на изслушаната и приета по делото съдебно – счетоводна експертиза, което при преценката му по реда на чл. 202 ГПК следва да бъде кредитирано като обективно и компетентно дадено, се установява, че общо погасената от ответника сума е в размер на 2 118,80 лева, от които 863,59 лева са отразени в системата на ***** като заплатени суми по договора за потребителски кредит, 300 лева са заплатени към ***** след цесията, а разликата от 953,41 лева е платена по договора за поръчителство. На следващо място вещото лице изяснява, че при изчислението на ГПР по потребителския кредит от 24.02.2020 г. в размер на 1600 лв. със срок 18 месеца, ако бъде включено и месечното възнаграждение по договора за предоставяне на поръчителство, то тогава ГПР е в размер на 346,84 %.

При така установената фактическа обстановка, съдът приема от правна страна следното:

За да бъдат уважени предявените иски в тежест на ищеца е да докаже по делото пълно и главно: 1 факта на сключен между ответника и ***** на 24.02.2020 г. договор за потребителски кредит по реда на чл. 6 ЗПФУР със съдържанието, посочено в исковата молба, както и предоставяне на сумата на ответника; 2 изискуемост на вземането и размер на същото; 3 факта на сключен между ***** и „*****“ ЕООД на 24.02.2020 г. договор за поръчителство със съдържанието, посочено в исковата молба, както и заплащане на сумите по договора за кредит от поръчителя на *****; 4 валидно сключен договор за цесия и факта на уведомяване на ответника за цесията.

Въз основа на събраните писмени доказателства по делото настоящият съдебен състав приема, че между ***** и ответницата е бил сключен договор за потребителски кредит от разстояние, по силата на който ***** предоставило на ответника-кредитополучател потребителски кредит в размер на сумата от 1 600 лв. за срок от 18 месеца.

Установява се също така, че между ответницата и ***** е бил сключен договор за предоставяне на поръчителство, по силата на който поръчителят се задължил да сключи договор за поръчителство с *****, въз основа на който да отговаря пред последното солидарно с потребителя за изпълнението на всички задължения на ответницата, възникнали съгласно договора за потребителски кредит, както и за всички последици от неизпълнението на задълженията на потребителя по договора за потребителски кредит, срещу възнаграждение в размер и при условия съгласно Приложение № 1, а именно – 118,12 лв. месечно за периода на действие на договора за кредит.

Регламентацията на договора за потребителски кредит се съдържа в ЗПК – чл. 9, като това е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане, с изключение на договорите за предоставяне на услуги или за доставяне на стоки от един и същи вид за продължителен период от време, при което потребителят заплаща стойността на услугите, съответно стоките, чрез

извършването на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне.

Формата за действителност на договора за потребителски кредит е писмена – чл. 10, ал. 1 ЗПК – на хартиен или друг траен носител; по ясен и разбираем начин; в два екземпляра – по един за всяка от страните по договора (дефиниция на понятието "траен носител" се съдържа в пар. 1, т. 10 от ДР на ЗПК – това е всеки носител, даващ възможност на потребителя да съхранява адресирана до него информация по начин, който позволява лесното ѝ използване за период от време, съответстващ на целите, за които е предназначена информацията, и който позволява непромененото възпроизвеждане на съхранената информация).

ЗПК допуска възможността договорът за потребителски кредит да бъде сключен от разстояние, като в този случай съгласно чл. 5, ал. 9, кредиторът трябва да предостави на потребителя стандартния европейски формуляр съгласно приложение 2, а според чл. 5, ал. 13, когато договорът за предоставяне на потребителски кредит е сключен по инициатива на потребителя чрез използването на средство за комуникация от разстояние по смисъла на ЗПФУР, което не позволява предоставяне на преддоговорната информация на хартиен или друг траен носител, както и в случаите по ал. 10 (при използването на телефон като средство за комуникация или друго средство за гласова комуникация от разстояние), кредиторът, съответно кредитният посредник, предоставя преддоговорната информация посредством формуляра по ал. 2 незабавно след сключването на договора за потребителски кредит.

Изискванията за предоставяне на финансови услуги от разстояние са регламентирани в ЗПФУР, като според чл. 6 договорът за предоставяне на финансови услуги от разстояние е всеки договор, сключен между доставчик и потребител като част от система за предоставяне на финансови услуги от разстояние, организирана от доставчика, при която от отправянето на предложението до сключването на договора страните използват изключително средство за комуникация – едно или повече. Дефиниция на понятието "финансова услуга" се съдържа в пар. 1, т. 1 от ДР на ЗПФУР – това е всяка услуга по извършване на банкова дейност, кредитиране, застраховане, допълнително доброволно пенсионно осигуряване с лични

вноски, инвестиционно посредничество, както и предоставяне на платежни услуги, а на "средство за комуникация от разстояние" – в пар. 1, т. 1 от ДР на ЗПФУР и това е всяко средство, което може да се използва за предоставяне на услуги от разстояние, без да е налице едновременно физическо присъствие на доставчика и на потребителя.

Разпоредбата на чл. 18, ал. 1 ЗПФУР задължава доставчика да доказва, че е: 1 изпълнил задълженията си предоставяне на информация на потребителя; 2 спазил сроковете по чл. 12, ал. 1 или 2 и 3 получил съгласието на потребителя за сключването на договора и, ако е необходимо, за неговото изпълнение през периода, през който потребителят има право да се откаже от сключения договор. За доказване на електронни изявления (както се твърди в частност) се прилага Законът за електронния документ и електронния подпис – ЗЕДЕП, като изявленията, направени чрез електронна поща, се записват със съгласието на другата страна и имат доказателствена сила за установяване на обстоятелствата, съдържащи се в тях – чл. 18, ал. 2 и 3 ЗПФУР.

Електронното изявление е предоставено в цифрова форма словесно изявление, което може да съдържа и несловесна информация, а електронното изявление, записано на магнитен, оптичен или друг носител с възможност да бъде възпроизведено, съставлява електронен документ – чл. 2, ал. 1 и 2 и чл. 3, ал. 1 ЗЕДЕП. Същото се счита за подписано при условията на чл. 13, ал. 1 от закона – за електронен подпис се счита всяка електронна информация, добавена или логически свързана с електронното изявление за установяване на неговото авторство. Законът придава значение на подписан документ само на този електронен документ, към който е добавен квалифициран електронен подпис (чл. 13, ал. 3 ЗЕДЕП), но също така допуска страните да се съгласят в отношенията помежду си да придадат на обикновения електронен подпис стойността на саморъчен (чл. 13, ал. 4 ЗЕДЕП).

Когато посочените предпоставки са налице, създаден е подписан електронен документ.

Неговата доказателствена сила е такава, каквато законът признава – чл. 180 ГПК и чл. 18, ал. 3 ЗПФУР. Възпроизвеждането на електронния документ върху хартиен носител не променя характеристиките му. Съгласно чл. 184, ал. 1, изр. 1 ГПК, той се представя по делото именно върху такъв носител, като препис, заверен от страната. Ако другата страна не поиска

представянето на документа и на електронен носител, преписът е годно и достатъчно доказателство за авторството на изявлението и неговото съдържание (в този смисъл е Решение № 70 от 19.02.2014 г. на ВКС по гр. д. № 868/2012 г., IV г. о., ГК).

В случая от представените писмени доказателства и заключението по съдебно-компютърната експертиза се установява, че между кредитодателят и ответницата е бил сключен договор за кредит за предоставяне на сумата от 1600 лв. По същият начин е подписан и сключеният между ответницата и „*****“ ЕООД договор за поръчителство.

С оглед изложеното, преценката относно действителността на процесните договор за потребителски кредит и договор за предоставяне на поръчителство следва да се извърши както в съответствие с общите правила на ЗЗД, така и с нормите на приложимия ЗПК, при действието на който са сключени договорите. Автономията на волята на страните да определят свободно съдържанието на договора (източник в частност на претендираните от заявителя вземания), в т. ч. да уговорят такси и неустойки, е ограничена от разпоредбата на чл. 9 ЗЗД в две посоки: съдържанието на договора не може да противоречи на повелителни норми на закона, а в равна степен и на добрите нрави, което ограничение се отнася както до гражданските сделки, така и за търговските сделки (чл.288 ТЗ) – в този смисъл са и задължителните за съдилищата разяснения, дадени с т. 3 от Тълкувателно решение № 1/2009 г. на ВКС по тълк. дело № 1/2009 г., ОСТК. В случая и от съвкупната преценка на събраните по делото доказателства не може да се приеме, че процесните договорни съглашения отговарят изцяло на изискванията, съдържащи се в глава трета ("Договор за потребителски кредит. Форма и съдържание"), чл. 9 - чл. 11 ЗПК.

Договорът за кредит е сключен при спазване нормата на чл. 10, ал. 1 ЗПК, при съобразяване на обстоятелството, че преди отпускане на кредита страните са използвали средства за комуникация от разстояние, поради което възникналото между тях правоотношение представлява договор за предоставяне на финансови услуги от разстояние по смисъла на чл. 6 от ЗПФУР.

По силата на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът за потребителски

кредит се изготвя на разбираем език и съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин.

Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит.

В приложение № 1 към процесния договор за потребителски кредит е посочен процент на ГПР 48,21%, т. е. формално е изпълнено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ГПК. Този размер не надвишава максималния по чл. 19, ал. 4 ЗПК. Този размер обаче не отразява действителният такъв, тъй като не включва част от разходите за кредита, а именно възнаграждението по договора за предоставяне на поръчителство, сключен от потребителя с „*****“ ЕООД, което се включва в общите разходи по кредита по смисъла на пар. 1, т. 1 от ДР на ЗПК.

По силата на пар. 1, т. 1 от ДР на ЗПК "Общ разход по кредита за потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия.

Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси.

Възнаграждението в полза на поръчителя е разход, свързан с предмета на договора за потребителски кредит, доколкото касае обезпечение на вземанията по договора.

От служебно извършена справка в Търговския регистър се установява, че ***** е едноличен собственик на капитала на „*****“ ЕООД. В същото време, съгласно чл. 8, ал. 5 от договора за предоставяне на поръчителство, ***** е овластено да приема вместо поръчителя възнаграждението по договора за предоставяне на поръчителство. Тази свързаност обуславя извод, че разходът за възнаграждение в полза на поръчителя е известен на заемотателя, което се потвърждава и от съвкупната преценка на събраните по делото доказателства.

От клаузите в договора - чл. 4, ал. 1-3 е видно, че ако поръчителят е заявил обезпечение чрез поръчителство с одобрено от заемотателя „*****“ юридическо лице поръчител, то заявлението му за сключване на договора за кредит се разглежда в рамките на 48 часа от подаване на заявлението, като срокът за одобрение на заявлението за отпускане на кредит в този случай е 24 часа. При непосочване обаче на посоченото обезпечение, заявлението на лицето, кандидатстващо за кредит, се разглежда в 14-дневен срок от подаването му. Предвид обстоятелството, че се касае за отпускане на т. нар. "бързи кредити", при които потребителят разчита да получи заявената сума в кратък срок, то разликата от почти две седмици в срока на одобрение за кредит на практика превръща сключването на договора за предоставяне на поръчителство в задължително условие за получаването на кредита. Горното съставлява и неравноправно третиране на потребителите с оглед срока на разглеждане на заявлението в полза на тези, които са посочили, че ще обезпечат вземането с поръчителство на юридическо лице - поръчител, което освен това и следва да е одобрено от кредитодателя. От анализа на клаузите относно обезпечението на кредита следва, че потребителят, за да ускори разглеждане на заявлението си за кредит на парична сума, от която се нуждае, следва да сключи "договор за предоставяне на поръчителство" с посочено от кредитора юридическо лице - поръчител. Гореизложеното води и до извода, че в конкретния случай договорът за поръчителство има за цел да обезщети кредитора за вредите от възможна фактическа неплатежоспособност на длъжника, което влиза в противоречие с предвиденото в чл. 16 ЗПК изискване към доставчика на финансова услуга да оцени сам платежоспособността на потребителя и да предложи цена за ползването на заетите средства, съответна на получените гаранции.

Въпреки, че всеки един от представените договори - този за кредит и този за предоставяне на поръчителство, формално представляват самостоятелни договори, двата договора следва да се разглеждат като едно цяло. Тази обвързаност се установява от уговорката за приоритетно разглеждане на искането за предоставяне на кредит при сключване на договор за поръчителство на кредитополучателя с одобрено от кредитодателя юридическо лице-поръчител, сключването на договора за поръчителство в същия ден, в който е сключен договорът за кредит, както и с изричната уговорка за приоритетно изплащане на възнаграждението по поръчителството пред това по основното задължение по кредита, изрично посочено в чл. 8, ал. 5 от Договор за предоставяне на поръчителство. С оглед изложеното съдът намира, че разходът за възнаграждение на поръчителя за обезпечаване вземанията на ***** по процесния договор за потребителски кредит, отговаря на поставените от ЗПК изисквания, за да се включи в общия разход по кредита.

От заключението на съдебно-счетоводната експертиза по делото се установи, че реалният ГПР, при вариант на изчисление, при който в ГПР се включат и разходите за възнаграждението по договора за предоставяне на поръчителство, размерът на ГПР възлиза на 346,84%.

При това положение и въз основа на съвкупната преценка на всяка от уговорките СРС счита, че макар формално процесният договор да покрива изискуеми реквизити по чл. 11, ал. 1 ЗПК, вписаните параметри не кореспондират на изискуемото съдържание по т. 10 годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя. Тази част от сделката е особено съществена за интересите на потребителите, тъй като целта на уредбата на годишния процент на разходите по кредита е чрез императивни норми да се уеднакви изчисляването и посочването му в договора и това да служи за сравнение на кредитните продукти, да ориентира икономическия избор на потребителя и да му позволи да прецени обхвата на поетите от него задължения. Затова и неяснотите, вътрешното противоречие или подвеждащото оповестяване на това изискуемо съдържание законодателят урежда като порок от толкова висока степен, че изключва валидността на договарянето - чл. 22 ЗПК. В този смисъл като не е оповестил действителен ГПР в договора за кредит кредитодателят е нарушил

изискванията на закона и не може да се ползва от уговорената сделка, което обосновава извод за недействителност на договора за кредит на основание чл. 22 ЗПК, поради неспазването на изискванията на чл. 11, т. 10 и т. 11 ЗПК. В тази хипотеза потребителят следва да върне само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва и или други разходи по кредита, съгласно разпоредбата на чл. 23 ЗПК. Следва да се отбележи, че договорът, сключен между потребителя и *****, и договорът, сключен между потребителя и „*****“ ЕООД, се намират във взаимовръзка помежду си и като система от правоотношения между страните, поради което последиците от прогласяване недействителността на договора за потребителски кредит неминуемо рефлектират и по отношение на договора за предоставяне на поръчителство, поради естеството на правоотношенията.

Както вече бе посочено по-горе по делото е установено, че общо платената от ответника сума в размер на 2 118,80 лева е достатъчна за погасяване на чистата стойност на кредита (главницата). Следователно ищецът не се легитимира като кредитор на вземания в претендираните размери, а именно: сумата в размер на 1086,79 лв., представляваща главница по договор за потребителски кредит № 2195451 и сумата от 78,17 лв.

Ето защо предявените искове следва да бъдат отхвърлени като неоснователни.

По разноските:

При този изход от спора право на разноски има единствено ответникът за сумата в размер на 200 лв. за заплатен депозит за ССЕ.

Ищецът следва да заплати на адв. Е. г. И. сумата в размер на 400 лв., представляваща адвокатско възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ и съдействие.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от ***** срещу М. К. М., ЕГН ***** установителен иск с правно основание чл. 422, ал. 1 ГПК, вр. чл. 143 ЗЗД за признаване за установено, че ответницата дължи на ищцовото дружество сумата в размер на 1086,79 лв., представляваща главница по договор за потребителски кредит № 2195451, ведно със законната лихва от 01.06.2022г. до изплащане на вземането, 78,17 лв., представляваща мораторна лихва за периода от 27.11.2020 г. до 01.06.2022 г. , които вземания са предмет на издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК в

производството по ч. гр. д. № 36661/2022 г. по описа на СРС, I ГО, 174 състав.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 ГПК ***** да заплати на М. К. М., ЕГН ***** сумата в размер на 200 лв., представляваща съдебни разноси.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38а ЗАдв. ***** да заплати на . Е. г. И. сумата в размер на 400 лв., представляваща адвокатско възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ и съдействие.

Решението подлежи на обжалване пред Софийския градски съд с въззивна жалба в двуседмичен срок от съобщението.

Съдия при Софийски районен съд: _____